

SAGLIK POLITIKASI

Editörler

Gülşen ÇETİN AYDIN
Kubilay ÖZER

yaz
yayınları

SAĞLIK POLİTİKASI

Editörler

Gülşen ÇETİN AYDIN

Kubilay ÖZER

yaz
yayınları

2026

SAĞLIK POLİTİKASI

Editör: Gülşen ÇETİN AYDIN

ORCID NO: 0000-0002-8371-2251

Editör: Kubilay ÖZER

ORCID NO: 0000-0002-4043-5047

© YAZ Yayınları

Bu kitabın her türlü yayın hakkı Yaz Yayınları'na aittir, tüm hakları saklıdır. Kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 sayılı Kanun'un hükümlerine göre, kitabı yayınlayan firmanın önceden izni alınmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemiyle çoğaltılamaz, yayınlanamaz, depolanamaz.

ISBN 978-625-8926-52-1

Eylül 2026 - Afyonkarahisar

Dizgi/Mizanpaj: YAZ Yayınları

Kapak Tasarım: YAZ Yayınları

YAZ Yayınları. Yayıncı Sertifika No: 73086

M.İhtisas OSB Mah. 4A Cad. No:3/3

İscehisar/AFYONKARAHİSAR

www.yazyayinlari.com

yazyayinlari@gmail.com

ÖN SÖZ

Sağlık, toplumların sosyal ve ekonomik refahını doğrudan etkileyen temel unsurlardan biridir. Bireysel açıdan ele alındığında ise, bireylerin yaşam kalitesine etki eden tüm unsurları kapsamaktadır. Bu nedenle sağlık hizmetlerinin toplumun tüm kesimlerine erişilebilir, hakkaniyetli, kaliteli, etkili ve sürdürülebilir biçimde sunulabilmesi gerekmektedir. Sağlık hizmetlerinin sürdürülebilirliği ise sağlık kurumlarının çabalarıyla değil; aynı zamanda bilimsel temellere dayanan sağlık politikalarının oluşturulması, uygulanması ve değerlendirilmesiyle mümkündür. Bu yönüyle sağlık politikaları, sağlık sistemlerinin işleyişini belirleyen temel araçlardan biri olmanın ötesinde, toplumsal refahın şekillenmesinde önemli bir role sahiptir.

Sağlık politikalarının oluşturulması ve uygulanması; demografik değişimler, teknolojik gelişmeler, ekonomik koşullar, sağlık harcamalarındaki artış, sağlık hizmetlerine yönelik beklentilerin değişmesi, kronik hastalıkların yaygınlaşması, yaşlanan nüfus, sağlıkta dijital dönüşüm ve yapay zekâ gibi çok sayıda faktörden etkilenmektedir. Bu gelişmeler, sağlık politikalarının yalnızca mevcut sorunlara çözüm üreten bir alan olarak değil, geleceğin sağlık sistemlerini öngören ve yönlendiren dinamik bir disiplin olarak ele alınmasını gerekli kılmaktadır.

Bu kitap, sağlık politikası alanında temel kavram ve yaklaşımların sistematik bir biçimde ele alınması, sağlık politikalarının oluşturulma ve uygulanma süreçlerinin açıklanması ve güncel politika tartışmalarının bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Kitapta sağlık politikası ve planlamasına ilişkin temel kavramlardan sağlık politikası türlerine, politika oluşturma süreçlerinden sağlık finansmanına, sağlık harcamalarından sağlıkta güncel konulara kadar farklı konu başlıklarına yer verilmiştir. Bunun yanı sıra sağlık politikalarının günümüzde karşı karşıya olduğu dönüşümler de ele alınarak okuyucuların konuya ilişkin eleştirel bir bakış geliştirmeleri amaçlanmıştır.

Kitabın birinci bölümünde “Sağlık Politikası ve Planlamasına İlişkin Temel Kavram ve Aşamalar” ana başlığı altında politika kavramı ve temel boyutları başta olmak üzere sağlık politikası kavramı ve türleri, sağlık politikası yapım süreçlerine yer verilmiştir.

İkinci bölümünde “Sağlık Planlama, Stratejik Planlama ve Kapasite Planlama” ana başlığı altında sağlıkta planlamanın kavramsal çerçevesi çizilerek sağlıkta stratejik planlama ve kapasite planlama kavramlarına yer verilmiştir.

Üçüncü bölümünde “Stratejik İnsan Kaynakları Yönetimi” ana başlığı altında stratejik insan kaynakları yönetiminin kavramsal çerçevesi altında stratejik insan kaynakları planlama süreci, stratejik insan kaynakları planlamasını etkileyen faktörler ve stratejik insan kaynakları planlamasının faydalarına yer verilmiştir.

Dördüncü bölümünde “Sağlık Politikalarında Sağlık Ekonomisinin Yeri ve Önemi” ana başlığı altında sağlık ekonomisi ve sağlık politikası ilişkisi ele alınarak sağlık piyasalarında arz-talep dengesi, sağlık ekonomisinin temel ilkeleri, değişim dinamikleri ve güncel yaklaşımlara yer verilmiştir.

Beşinci bölümünde “Sağlık Planlamasında Finans Kavramı ve Kaynakları” ana başlığı altında sağlık harcamaları ve sağlık finansmanı kavramları başta olmak üzere sağlık finansmanının amacı, işlevi ve yöntemlerine yer verilmiştir.

Altıncı bölümünde “Sağlık Hizmetlerinde Yönetim ve Organizasyon” ana başlığı altında yönetim kavramının tanımı, fonksiyonları ele alınarak yönetim teorilerinin tarihsel gelişimi, yönetsel rol ve beceriler, sağlık hizmetlerinde organizasyon yapısı çerçevesinde sağlık politikalarının yönetim organizasyona etkisine yer verilmiştir.

Yedinci bölümünde “Türkiye’de Sağlık Politikaları, Planlama, Reformlar ve Sağlık Sistemi” ana başlığı altında sağlık politikalarının kavramsal çerçevesi, tarihsel gelişimi, Türkiye’de sağlık planlaması, sağlık reformları, sağlık sistemi ve sağlık politikalarında güncel gelişmelere yer verilmiştir.

Sekizinci bölümünde “Küresel Sağlık Politikaları ve Planlamaları” ana başlığı altında küreselleşme ve sağlık kavramından başlanarak küresel sağlık politikalarının amaçları, planlaması ele alınarak küresel sağlık kuruluşları, sağlık sorunları ve sürdürülebilir kalkınma kavramlarına yer verilmiştir.

Dokuzuncu bölümünde “Sağlık Bilgi Sistemleri” ana başlığı altında sağlık bilgi sistemlerine ilişkin temel kavramlar başta olmak üzere sağlık bilgi sistemlerinin gelişimi, sınıflandırılması, kullanım alanları ve sağlık bilgi sistemlerinde güncel gelişmelere yer verilmiştir.

Onuncu bölümünde “Dezavantajlı Gruplarda Sağlık Politikaları” ana başlığı altında engellilere, yoksullara, anne ve çocuklara, yaşlılara ve göçmenlere yönelik sağlık politikalarına yer verilmiştir.

On birinci bölümünde “Sağlık Politikalarında Güncel Konular” ana başlığı altında sağlık turizmi, iklim değişikliği, yapay zeka, hasta merkezli ve değer temelli bakım, sağlık sistemlerinin sürdürülebilirliği konularına yer verilmiştir.

Kitabın temel hedef kitlesini başta sağlık yönetimi öğrencileri olmak üzere sağlık bilimleri alanında eğitim gören öğrenciler, akademisyenler, sağlık yöneticileri, politika yapıcılar ve sağlık sistemlerinin işleyişine ilgi duyan araştırmacılar oluşturmaktadır. Bununla birlikte kitapta yer verilen kavramsal ve uygulamaya dönük değerlendirmelerin, sağlık politikalarının farklı boyutlarını anlamak isteyen tüm okuyucular için yararlı bir kaynak oluşturacağı düşünülmektedir. Bu kitabın sağlık politikası alanındaki bilgi birikimine katkı sağlaması, öğrencilerin ve araştırmacıların çalışmalarına kaynak oluşturması ve sağlık hizmetlerinin geleceğine ilişkin tartışmalara farklı bir perspektif kazandırması amaçlanmıştır.

Kitabın hazırlanmasında emeği geçen tüm yazarlarımıza, akademik katkı sunan meslektaşlarımıza, eserin okuyucularına ve yayınlanmasına destek veren Yaz Yayınları çalışanlarına teşekkür eder; kitabın sağlık politikası alanında çalışan herkese yararlı olmasını dileriz.

Editörler

Gülşen ÇETİN AYDIN ve Kubilay ÖZER

Editörler

Gülşen ÇETİN AYDIN

Kubilay ÖZER

Bölüm Yazarları

- 1. Bölüm** Gülşen ÇETİN AYDIN
Kubilay ÖZER
- 2. Bölüm** Muhammet Ali ÇELEBİ
- 3. Bölüm** Gülşen ÇETİN AYDIN
- 4. Bölüm** Güzin HARMAN YILDIZ
Özgün ÜNAL
- 5. Bölüm** Kubilay ÖZER
Şengül SAĞLAM
- 6. Bölüm** Şerife GÜZEL
Hilal AKMAN DÖMBEKÇİ
- 7. Bölüm** Veysel BAYTAŞ
- 8. Bölüm** Şahin KARABULUT
- 9. Bölüm** Fatih BUDAK
- 10. Bölüm** Oya ERYİĞİT GÜNLER
- 11. Bölüm** Kubilay ÖZER
Gülşen ÇETİN AYDIN

"Bu kitapta yer alan görüş, içerik, kaynak, bulgu, tablo, şekil, görsel ve üretken yapay zekâ araçlarının kullanımından doğabilecek akademik, etik, telif, intihal, mali, hukuki ve cezai her türlü sorumluluk ilgili yazar(lar)a aittir. Editörler ve yayınevi bu hususlarda sorumluluk kabul etmez."

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM

SAĞLIK POLİTİKASI VE PLANLAMASINA İLİŞKİN TEMEL KAVRAM VE AŞAMALAR

1. GİRİŞ.....	1
2. POLİTİKA KAVRAMI VE TEMEL BOYUTLARI.....	3
3. SAĞLIK POLİTİKASI	5
4. SAĞLIK POLİTİKASI SÜREÇLERİ:.....	6
5. SAĞLIK POLİTİKASI TÜRLERİ VE ARAÇLARI.....	12
6. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	16
7. KAYNAKÇA.....	18

İKİNCİ BÖLÜM

SAĞLIKTA PLANLAMA, STRATEJİK PLANLAMA VE KAPASİTE PLANLAMA

1. GİRİŞ.....	25
2. SAĞLIKTA PLANLAMA: KAVRAMSAL ÇERÇEVE, AMAÇLAR VE SÜREÇLER.....	27
3. SAĞLIKTA STRATEJİK PLANLAMA.....	37
4. SAĞLIKTA KAPASİTE PLANLAMA	49
5. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	87
6. KAYNAKÇA.....	90

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

STRATEJİK İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ

1. GİRİŞ.....	101
2. STRATEJİK İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ.....	103
3. STRATEJİK İNSAN KAYNAKLARI PLANLAMASI.....	105
4. STRATEJİK İNSAN KAYNAKLARI PLANLAMA SÜRECİ	106
5. SİKP'YE YÖNELİK STRATEJİLER.....	108
6. STRATEJİK İKP Yİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER	109
7. STRATEJİK İKP NİN FAYDALARI	111
8. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ	112
9. KAYNAKÇA	114

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SAĞLIK POLİTİKALARINDA SAĞLIK EKONOMİSİNİN YERİ VE ÖNEMİ

1. GİRİŞ.....	117
2. SAĞLIK EKONOMİSİ VE SAĞLIK POLİTİKALARI İLİŞKİSİ.....	119
3. SAĞLIK PİYASALARINDA ARZ VE TALEP DİNAMİKLERİ.....	125
4. SAĞLIK EKONOMİSİNİN TEMEL İLKELERİ.....	128
5. SAĞLIK EKONOMİSİNDE DEĞİŞİMİ ZORUNLU KILAN DİNAMİKLER	138
6. SAĞLIK EKONOMİSİNDE GÜNCEL KAVRAMLAR VE YAKLAŞIMLAR	143
7. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	147
8. KAYNAKÇA	149

BEŞİNCİ BÖLÜM

SAĞLIK PLANLAMASINDA FİNANS KAVRAMI VE KAYNAKLARI

1. GİRİŞ.....	161
2. SAĞLIK HARCAMALARI	163
3. SAĞLIK FİNANSMANI KAVRAMI	170
4. SAĞLIK FİNANSMANININ AMACI VE İŞLEVİ.....	171
5. SAĞLIK FİNANSMANI YÖNTEMLERİ.....	176
6. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	183
7. KAYNAKÇA	188

ALTINCI BÖLÜM

SAĞLIK HİZMETLERİNDE YÖNETİM VE ORGANİZASYON

1. GİRİŞ.....	191
2. YÖNETİM KAVRAMI VE TANIMI	193
3. YÖNETİM FONKSİYONLARI.....	195
4. YÖNETİM TEORİLERİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ	197
5. YÖNETSEL ROLLER VE BECERİLER.....	200
6. SAĞLIK HİZMETLERİNDE ORGANİZASYON YAPISI	201
7. SAĞLIK POLİTİKALARININ YÖNETİM VE ORGANİZASYONA ETKİSİ	204
8. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	208
9. KAYNAKÇA	211

YEDİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE SAĞLIK POLİTİKALARI, PLANLAMA, REFORMLAR VE SAĞLIK SİSTEMİ

1. GİRİŞ.....	221
2. SAĞLIK POLİTİKALARININ KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ	223
3. TÜRKİYE'DE SAĞLIK POLİTİKALARININ TARİHSEL GELİŞİMİ...226	
4. TÜRKİYE'DE SAĞLIK PLANLAMASI.....	236
5. TÜRKİYE'DE SAĞLIK REFORMLARI	246
6. TÜRKİYE'DE SAĞLIK SİSTEMİ	252
7. TÜRKİYE SAĞLIK POLİTİKALARINDA GÜNCEL GELİŞMELER VE GELECEK PERSPEKTİFİ.....	257
8. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	262
9. KAYNAKÇA	265

SEKİZİNCİ BÖLÜM

KÜRESEL SAĞLIK POLİTİKALARI VE PLANLAMALARI

1. GİRİŞ.....	269
2. KÜRESELLEŞME VE SAĞLIK KAVRAMI	272
3. KÜRESEL SAĞLIK POLİTİKALARININ AMAÇLARI.....	282
4. ULUSLARARASI SAĞLIK KURULUŞLARI.....	289
5. KÜRESEL SAĞLIK SORUNLARI	296
6. KÜRESEL SAĞLIK PLANLAMASI	303
7. SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARI (SKA) VE SAĞLIK	307
8. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	310
9. KAYNAKÇA	319

DOKUZUNCU BÖLÜM
SAĞLIK BİLGİ SİSTEMLERİ

1. GİRİŞ.....	323
2. SAĞLIK BİLGİ SİSTEMLERİNE İLİŞKİN TEMEL KAVRAMLAR	325
3. SAĞLIK BİLGİ SİSTEMLERİNİN GELİŞİMİ.....	332
4. SAĞLIK BİLGİ SİSTEMLERİNİN SINIFLANDIRILMASI	339
5. SAĞLIK YÖNETİMİNDE BİLGİ SİSTEMLERİNİN KULLANIM ALANLARI	348
6. GÜNCEL GELİŞMELER VE GELECEK PERSPEKTİFİ.....	357
7. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	369
8. KAYNAKÇA	373

ONUNCU BÖLÜM
DEZAVANTAJLI GRUPLARDA SAĞLIK POLİTİKALARI

1. GİRİŞ.....	385
2. ENGELLİLERE YÖNELİK SAĞLIK POLİTİKALARI	388
3. YOKSULLARA YÖNELİK SAĞLIK POLİTİKALARI.....	393
4. ANNE VE ÇOCUKLARA YÖNELİK SAĞLIK POLİTİKALARI	397
5. YAŞLILARA YÖNELİK SAĞLIK POLİTİKALARI	404
6. GÖÇMENLERE YÖNELİK SAĞLIK POLİTİKALARI	411
7. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	415
8. KAYNAKÇA	419

ON BİRİNCİ BÖLÜM

SAĞLIK POLİTİKALARINDA GÜNCEL KONULAR

1. GİRİŞ.....	425
2. SAĞLIK TURİZMİ	426
3. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ	431
4. YAPAY ZEKÂ.....	433
5. HASTA MERKEZLİ VE DEĞER TEMELLİ BAKIM.....	436
6. SAĞLIK SİSTEMLERİNİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ	439
7. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	441
8. KAYNAKÇA	443

SAĞLIK POLİTİKASI

Sağlık politikaları; yalnızca sağlık hizmetlerinin nasıl sunulacağını belirleyen düzenlemeler bütünü değil, aynı zamanda toplumların sağlık düzeyini, yaşam kalitesini, sosyal refahını ve geleceğini şekillendiren önemli bir politika alanıdır. Günümüzde değişen toplumsal beklentiler sağlık politikalarının yeniden değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Bu değişimler, sağlık politikası alanında çalışanların yalnızca mevcut sistemi anlamalarını değil, geleceğin sağlık ihtiyaçlarını öngörebilmelerini de zorunlu hale getirmektedir. Çünkü sağlığın geleceğini anlamak, sağlık politikalarının bugününü ve dönüşümünü anlamaktan geçer.

Bu kitapta sağlık politikası ve planlamasına ilişkin temel kavram ve aşamalar sistematik bir biçimde ele alınmakta; sağlık politikalarında güncel konular ayrıntılı biçimde incelenmektedir. Kuramsal bilgilerin yanı sıra sağlık sistemlerinin karşı karşıya olduğu güncel sorun ve dönüşümlere de yer veren eser, okuyucuya sağlık politikalarını çok boyutlu değerlendirme olanağı sunmaktadır.

Bu kitap, sağlık bilimleri alanında ve sağlık yönetimi bölümünde eğitim gören lisans ve lisansüstü öğrenciler için ders kitabı niteliğinde bir kaynak olup öte yandan akademisyenler, sağlık yöneticileri, politika yapıcılar ve sağlık politikaları alanına ilgi duyan araştırmacılar için hazırlanmış kapsamlı bir başvuru kaynağı olma özelliği taşımaktadır.

Editörler

Gülşen ÇETİN AYDIN & Kubilay ÖZER

yaz
yayınları

YAZ Yayınları

M.İhtisas OSB Mah. 4A Cad. No:3/3

İscehisar / AFYONKARAHİSAR

Tel : (0 531) 880 92 99

yazyayinlari@gmail.com • www.yazyayinlari.com

ISBN: 978-625-8926-52-1

9 786258 926521